

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 180

van **BRECHT WARNEZ**

datum: 26 januari 2021

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

Cultuurconnect - E-boekenproject

De Vlaamse overheid is via de beheersovereenkomst 2019-2023 die tussen de Vlaamse Gemeenschap en Cultuurconnect werd gesloten voor de reguliere werking, betrokken bij de uitwerking van het e-boekenproject. Cultuurconnect kreeg via de derde strategische doelstelling uit de overeenkomst (SD3) 'Lokale cultuuractoren beschikken over relevante en kwalitatieve bovenlokaal beheerde oplossingen voor hun digitale uitdagingen' die opdracht. Via de derde operationele doelstelling (OD3) ontwikkelt en beheert Cultuurconnect een Vlaamse e-boekendienst.

Na de activatie van de e-boekendienst voor hun bib, kunnen ontleners zich aanmelden in CloudLibrary met hun Mijn Bibliotheek-profiel. Ze zoeken, ontleneren en lezen e-boeken en audioboeken via CloudLibrary.

Leners kunnen twee boeken ontleneren, twee boeken reserveren en elk boek maximaal zes weken houden. Geen verlengingen, geen boetes. Ontleners worden verwittigd als hun uitleentermijn ten einde loopt. De ontleners kan het boek altijd vroeger teruggeven.

De e-boekendienst wordt aangestuurd door de stuurgroep Collectie en de werkgroep E-boeken. Zij beslissen hoe de beschikbare budgetten verdeeld worden over collectievorming, marketing, communicatie en innovatie. De collectievorming gebeurt door een team collectievormers uit de sector.

1. Wat is het financieel engagement van de Vlaamse overheid in dat project voor 2021? Is het budget door de interesse van lokale besturen gewijzigd? Heeft de coronacrisis volgens de minister-president een impact op het succes?
2. Kan de minister-president aangeven hoe de budgetten procentueel verdeeld worden over collectievorming, marketing, communicatie en innovatie? Wat zijn daarbij telkens de uitdagingen?
3. Hoeveel steden en gemeenten zijn ondertussen officieel ingestapt? Past het aantal intekenaars in het oorspronkelijke financieel plan van Cultuurconnect? Indien niet, voorziet de minister-president in bijstellingen?
4. Op welke manier zal het project verder gepromoot worden? Graag plan van aanpak, timing en budget.

5. Hoeveel mensen zijn lid van de bib en hoeveel van hen hebben een Mijn Bibliotheek-account? Hoeveel van hen activeerden al het e-boekenaanbod in CloudLibrary? Hoeveel boeken werden zo digitaal gelezen? Graag een overzicht per provincie.
6. Kan de minister-president een verdeling geven van het huidige aantal gebruikers van de e-boekendienst per leeftijdsgroep? Ziet de minister-president nog mogelijkheden om het bereik bij bepaalde groepen te stimuleren of te promoten? Zo ja, hoe wordt dat aangepakt?
7. Volgens welke principes wordt de collectie samengesteld? Wordt rekening gehouden met de ontleencijfers in de bibliotheek? Wat zijn de beperkende factoren?
8. Ziet de minister-president noodzaak aan of mogelijkheden tot het betrekken van leners in de collectievorming?
9. Kan de minister-president aangeven hoe het aanbod audioboeken uitgebreid zal worden? Wat zijn de doelstellingen in dit segment?
10. Hoe evalueert de minister-president de specifieke werkwijze zoals het maximaal ontlenen van twee boeken, het reserveren van twee boeken en het maximaal ontlenen gedurende zes weken?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 180 van 26 januari 2021

van **BRECHT WARNEZ**

1. Het e-boekenproject is een opdracht die is vastgelegd in de beheersovereenkomst die de Vlaamse Gemeenschap afsloot met Cultuurconnect en wordt gefinancierd vanuit de reguliere werkingsmiddelen die de organisatie in dit kader ontvangt. Cultuurconnect investeerde in 2020 230.000 euro uit haar budget voor opschaling van nieuwe diensten voor de opstart van het project. Met deze 230.000 euro worden de basisinvesteringen in IT voor de dienst ten laste van Cultuurconnect genomen, wat de prijs voor de lokale besturen drukt voor de eerste 6 jaar van exploitatie van de dienst.

Daardoor worden de middelen die de lokale besturen bijdragen voornamelijk besteed aan de aankoop van licenties. Hoe meer bibliotheken instappen, hoe meer licenties er ook moeten gekocht worden, om voldoende beschikbare titels te hebben voor het groeiende gebruikersaantal. De groei van het aantal lokale besturen dat instapt, heeft bijgevolg weinig impact op het financieringsmodel van de dienst.

Daarnaast investeert Cultuurconnect bijkomende personeelstijd in dit project, ook in 2021.

Het aantal bibliotheken dat in 2020 instapte van bij de start van de dienst lag hoger dan verwacht: 169 bibliotheken. Cultuurconnect vermoedt dat dit de impact is van corona: bibliotheken willen hun publiek een digitaal en veilig alternatief aanbieden in tijden van corona, lockdowns en tijdelijke vermindering van de fysieke dienstverlening.

Wat de impact van de coronacrisis op het gebruik van de dienst door het publiek is, is moeilijker in te schatten omdat de dienst gelanceerd werd tijdens de coronacrisis. Cultuurconnect merkt wel dat andere digitale collecties in de bibliotheken aanzienlijk meer gebruikt worden. Dus naar analogie hiervan kunnen we veronderstellen dat er wegens of dankzij de coronacrisis meer bibliotheekleden gebruik maken van de e-boekendienst.

2. De opstartfase niet meegerekend, is in een normaal jaar de verdeling van de kostenposten als volgt: 89% licenties e-boeken, 6% projectkosten inclusief marketing en communicatie, 5% basiskosten IT (die laatste ten laste van Cultuurconnect).

Bovenstaande cijfers weerspiegelen de situatie bij de opstart in 2020. In de loop van 2021 kunnen bibliotheken op gelijk welk tijdstip instappen. Tot nog toe stapten 12 bibliotheken in vanaf 2021, wat geen grote impact heeft op de verhoudingen tussen de kostenposten.

Er is geen specifiek budget voor technische innovatie van de dienst. De dienst wordt aan technische zijde gerealiseerd met cloudLibrary van Bibliotheca, een bestaand, internationaal gebruikt product. Bibliotheca is door Standaard Boekhandel, die zelf de contractpartner is van Cultuurconnect in het kader van de e-boekendienst en instaat voor de onderhandelingen met de uitgevers, geëngageerd als onderaannemer voor het IT-luik van dit project. Om zijn internationale klantenbasis te behouden zal Bibliotheca steeds moeten innoveren op eigen kracht. Uiteraard is Cultuurconnect regelmatig in overleg om gewenste verbeteringen aan te kaarten. Deze verbeteringen worden door

Bibliotheca afgewogen tegen wensen van andere klanten en de roadmap van hun product.

De uitdaging wat het budgetbeheer van de collectievorming betreft, is het maken van een correcte inschatting van het nodige aantal exemplaren per titel. Dit is noodzakelijk gezien de extra beperkingen die er op vraag van de uitgevers kwamen, met name het maximaal aantal uitleningen per exemplaar in combinatie met een maximale duurtijd waarin dit aantal uitleningen gebruikt moet worden. Deze beperkingen in combinatie met de hoge kostprijs per exemplaar noodzaakt Cultuurconnect ertoe om ernaar te streven zo weinig mogelijk onnodige exemplaren aan te kopen. Zeker bij tijdelijk populaire titels is dit een moeilijke evenwichtsoefening.

De uitdaging wat marketing en communicatie betreft, is om gezien het beperkte budget (in vergelijking met commerciële partijen) toch jaarlijks een goede campagne uit te werken.

3. Bij de start hadden 169 bibliotheken ingetekend. Tot nog toe zijn er voor 2021 nog 12 bibliotheken bijkomend ingestapt. Zoals gezegd is de dienst van bij de start succesvoller dan verwacht bij de bibliotheken. We voorzien daarom op dit ogenblik geen bijstellingen.

Zoals bij alle diensten van Cultuurconnect vormen de deelnemende bibliotheken samen een coöperatie. 15 van hen vormen samen met Cultuurconnect de Werkgroep E-boeken die de lijnen uitzet voor de dienst. 4 van die bibliotheken nemen mee operationele taken op zich inzake collectiebeheer.

4. Bij de lancering ondersteunde Cultuurconnect de bibliotheken met campagnemateriaal dat doorheen het jaar kan afgewisseld worden. Het is dus aan de bibliotheken om creatief aan de slag te gaan en in te spelen op de tijd van het jaar om de dienst blijvend te promoten.

Binnen cloudLibrary worden er Boekenplankjes gemaakt die ook inspelen op gebeurtenissen of de tijd van het jaar (bijvoorbeeld de Poëzieweek, Amerikaanse verkiezingen, Kerst etc.) om mensen te inspireren en hen nieuwe auteurs en titels te laten ontdekken.

Cultuurconnect plant jaarlijks een promotiecampagne om de dienst te promoten bij een bijzondere doelgroep. Het budget daarvoor is voorzien binnen de projectkosten van de dienst. Aanvullend ondersteunt Cultuurconnect met middelen uit eigen budget de bibliotheken om die doelgroepen op een goede manier te bereiken. Het doel is om goede praktijken voor die doelgroepen te delen tussen de bibliotheken, geïnspireerd door gespecialiseerde partnerorganisaties. Voor 2021 en 2022 samen voorziet Cultuurconnect 30.000 euro voor praktijkontwikkeling rond de e-boekendienst.

Welke bijkomende groepen in 2021 en 2022 worden aangesproken, is nog voorwerp van overleg binnen de Werkgroep E-boeken. De Werkgroep koos er voor om in 2021 de nadruk te leggen op de aankoop van meer Young Adult titels en indien mogelijk ook een piloot op te starten rond jeugdboeken. In 2022 zou Cultuurconnect willen focussen op e-boeken en senioren. Voor beide trajecten wil de organisatie samenwerken met partnerorganisaties. De gesprekken hierover zijn momenteel lopende.

5. De verzameling van gegevens over de lokale cultuurparticipatie is, zoals u weet, in transitie. In afwachting van de vrijetijdsmonitor gaat Cultuurconnect in zijn berekeningen uit van de situatie in 2015 toen 20% van de bevolking lid was van een bibliotheek.

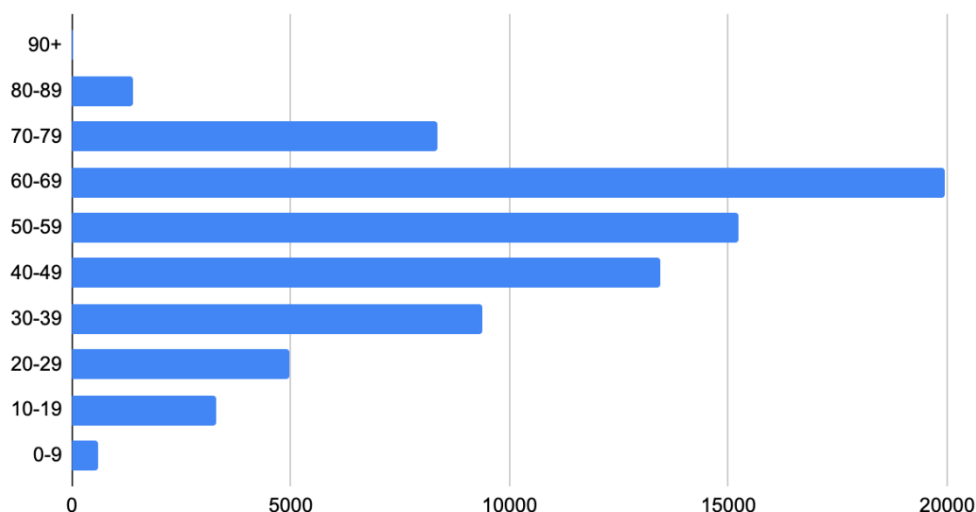
In totaal zijn er op dit moment (01/02/2021) 683.541 bibliotheekleden met een actief Mijn Bibliotheek-profiel.

Er logden in 2020 29.259 unieke gebruikers in op het e-boekenplatform, waarvan 15.966 minstens een boek uitgeleend hebben. In totaal werden er 76.793 boeken uitgeleend in 2020.

Het is niet mogelijk om een overzicht van de uitleencijfers te bezorgen per provincie. De uitleengegevens worden in de datamodule van cloudLibrary niet verwerkt per provincie. Alle uitleningen worden wel opgenomen in een rapporteringstool van Cultuurconnect waarin de individuele gemeenten de uitleencijfers die voor hen van tel zijn, kunnen opvragen. Cultuurconnect kan daarnaast de geaggregeerde cijfers op het niveau van Brussel/Vlaanderen rapporteren.

6. Er zijn geen cijfers over het aantal unieke gebruikers per leeftijdsgroep, wel over het aantal uitleningen per leeftijdsgroep. Deze worden weergegeven in onderstaand diagram.

Aantal uitleningen per leeftijdsgroep (2020)

Momenteel worden de meeste uitleningen gerealiseerd door gebruikers uit de groepen 60+, 50+ en 40+. In 2021 wil Cultuurconnect focussen op een uitbreiding van de collectie met meer Young Adult titels en eventueel ook een piloot rond jeugdboeken om op die manier ook de jongere leeftijdsgroepen meer te bereiken. Voor 2022 staat een project rond e-boeken en senioren op de planning, om zo de oudere groepen (70+) meer te bereiken.

7. Bij de samenstelling van de startcollectie baseerde Cultuurconnect zich op een bevraging die het studie bureau iVOX in opdracht hield in hun publiekspanel om te peilen naar de genres/onderwerpen die men als e-boek zou willen lezen. Uit deze bevraging kwamen verschillende profielen naar voor die e-boeken lezen. Deze profielen vormden de basis voor de samenstelling van de startcollectie met een focus op populaire, vlot leesbare fictie en non-fictie. Nu de dienst effectief gestart is, wordt bijkomend rekening gehouden met het effectieve uitleengedrag. Tweewekelijks bespreken de collectievormers de uitleencijfers om, indien nodig, het aankoopbeleid bij te sturen.

De belangrijkste beperkende factor is dat niet alle titels die beschikbaar zijn op de particuliere markt, aangeboden worden door de uitgever om aan te kopen voor de e-boekendienst. Daarom is het niet evident om in alle genres/onderwerpen een goed en

voldoende recent aanbod aan te bieden. Daarnaast is ook de kostprijs van de licenties en de licentievoorwaarden die de uitgevers opleggen, beperkend. Zie ook mijn antwoord op vraag 2.

8. Leners kunnen via hun bibliotheek nu reeds aankoopsuggesties doorgeven die de bibliotheken op hun beurt kunnen melden aan Cultuurconnect. Alle suggesties worden door de collectievormers overwogen. Indien ze passen binnen het collectieprofiel, indien de uitgevers de aankoop ervan toestaan, en indien de budgettaire middelen voorhanden zijn, worden deze titels aangekocht. Ook deelnemende bibliotheken kunnen op die manier aankoopsuggesties doorgeven.

Cultuurconnect geeft wel aan dat aankoopsuggesties evenwel niet evident zijn om aan tegemoet te komen omdat veel titels die gesuggereerd worden, niet vrijgeven worden door de uitgevers en bijgevolg niet aangekocht kunnen worden.

9. Audioboeken vragen een nieuw proces van onderhandelingen over licenties specifiek daarvoor. Gezien de onderhandelingen voor de e-boeken bijzonder lang hebben aangesleept, willen we eerst andere uitbreidingen van de collectie bekijken. De Werkgroep E-boeken koos ervoor om de klemtoon in 2021 te leggen op een uitbreiding van de collectie met Young Adult titels en te bekijken of een pilootproject rond jeugdboeken mogelijk is.

De collectie bevat wel een beperkt aantal audioboeken. Sommige werden overgenomen vanuit het Engelstalige pilootproject, andere werden per ongeluk in het verkeerde formaat aangekocht (audioboek in de plaats van e-boek).

10. Het gekozen uitleenmodel is onder meer gebaseerd op de hoge kostprijs van de licenties en de beperkende voorwaarden van de licenties. Het is nog te vroeg om concluderende uitspraken te doen over het uitleenmodel in relatie tot de kosten voor collectievorming en het effectieve gebruik. Cultuurconnect verzamelt nog meer cijfers over het gebruik van de dienst om analyses te maken en een bijsturing voor te stellen. Voorlopig worden er elk half jaar evaluaties gepland in samenwerking met Standaard Boekhandel. Cultuurconnect heeft de bedoeling om de evaluaties ook te delen met de auteurs en de uitgevers via respectievelijk de Vlaamse Auteursvereniging (VAV) en de Groep Algemene Uitgevers (GAU).